

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
 Факультет лінгвістики та соціальних комунікацій
 Кафедра історії та документознавства

УЗГОДЖЕНО
 Декан ФЛСК

ЗАТВЕРДЖУЮ
 Проректор з навчальної роботи

_____ Наталія ЛАДОГУБЕЦЬ

_____ Анатолій ПОЛУХІН

«__» _____ 2021 р.

«__» _____ 2021 р.

Система менеджменту якості

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Інформаційна культура»

Освітньо професійна програма: Інформаційна аналітика та соціальні комунікації
 Галузь знань 02 Культура і мистецтво
 Спеціальність: 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа

Форма навчання	Семестр	Усього (годин/кредитів ECTS)	Лекції	Практ. заняття	Лабораторні	Самост. робота	ДЗ / РГР / К	КР / КПр	Форма сем. контролю
Денна:	3	120/4	17	34	-	69	-	-	диф.залік Зс

Індекс: НБ - 8 - 029-2/21-3.2

СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2021

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Інформаційна культура»	Шифр документа	СМЯНАУ РП 12.01.09-01-2021
		стор. 2 з 10	

Робочу програму навчальної дисципліни «Інформаційна культура» розроблено на основі освітньо-професійної програми «Інформаційна аналітика та соціальні комунікації», навчального та робочого навчального плану №НБ (РБ) - 8 - 029 -2/21 підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», відповідних нормативних документів та наказу ректора від 19.12.18 р. №620/од.

Робочу навчальну програму розробила
доцент кафедри історії
та документознавства

_____ Олена ІСАЙКІНА

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри з освітньо-професійної програми «Інформаційна аналітика та соціальні комунікації», спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» – кафедри історії та документознавства, протокол № 8 від 27.08.2021 р.

Гарант освітньо-професійної програми

«Інформаційна аналітика та соціальні комунікації» _____ Тетяна КЛИНІНА

Завідувач кафедри

_____ Ірина ТЮРМЕНКО

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради факультету лінгвістики та соціальних комунікацій, протокол №_____ від «_____» _____ 2021 р.

Голова НМРР

Анжеліка КОКАРСВА

Рівень документа – 3б

Плановий термін між ревізіями – 1 рік

Врахований примірник

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Інформаційна культура»	Шифр документа	СМЯНАУ РП 12.01.09-01-2021
		стор. 3 з 10	

ЗМІСТ

	сторінка
Вступ	
1. Пояснювальна записка	4
1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни	4
1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна	4
1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна	4
1.4. Міждисциплінарні зв'язки	5
2. Програма навчальної дисципліни	5
2.1. Зміст навчальної дисципліни	5
2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля	5
2.3. Тематичний план	7
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни	7
3.1. Методи навчання	7
3.2. Рекомендована література (базова і допоміжна)	8
3.3. Інформаційні ресурси в Інтернет	9
4. Рейтингова система оцінювання набутих студентом знань та вмінь	9

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Інформаційна культура»	Шифр документа	СМЯНАУ РП 12.01.09-01-2021
		стор. 4 з 10	

ВСТУП

Робоча програма (РП) навчальної дисципліни «Інформаційна культура» розроблена на основі «Методичних рекомендацій до розроблення і оформлення робочої програми навчальної дисципліни денної та заочної форм навчання», затверджених наказом ректора від 29.04.2021 р. № 249/од, та відповідних нормативних документів.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни

Місце навчальної дисципліни в системі професійної підготовки фахівця. Дана навчальна дисципліна є теоретичною та практичною основою сукупності знань та вмінь, що формують профіль фахівця в галузі документознавства та комунікаційних технологій.

Метою викладання навчальної дисципліни є формування у майбутніх фахівців знань щодо теоретичних засад розвитку інформаційної культури як органічної складової інформаційного суспільства; набуття практичних навичок ефективної та безпечної взаємодії з інформацією, отриманою з урахуванням використання засобів сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у повсякденній практичній, зокрема навчально-пізнавальній, діяльності здобувачів вищої освіти та їхньому міжособовому спілкуванні, для запобігання вразливості людини до медіаманіпуляцій та медіазалежностей; формування навичок критичного мислення; уміння працювати з інформацією, аналізувати та синтезувати її і на цій основі створювати нову; ухвалювати своєчасні й ефективні рішення.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- виявлення передумов і закономірностей функціонування в суспільстві інформаційної культури;
- визначення складових елементів інформаційної культури як обов'язкової складової у формуванні інформаційного суспільства;
- аналіз державної інформаційної політики в контексті інформаційної культури;
- узагальнення знань інформаційних ресурсів та інформаційних систем суспільства з метою вироблення стратегії поведінки в інформаційній діяльності;
- сформулювати навички аналізу медіаповідомлень (визначати і впізнавати інформаційні маніпуляції, приховану рекламу, замовні матеріали тощо), критично сприймати інформацію, визначати й оцінювати її достовірність;
- формування знань та умінь з медіакультури, розуміння ролі та значення медійного світу в професійному та особистісному становленні здобувачів вищої освіти.

1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна

Узагальнювати, аналізувати і синтезувати інформацію в діяльності, пов'язаній із її пошуком, накопиченням, зберіганням та використанням. Здійснювати пошук інформації в різних джерелах для розв'язання професійних завдань. Застосовувати сучасні методики і технології автоматизованого опрацювання інформації, формування та використання електронних інформаційних ресурсів та сервісів. Оцінювати результати діяльності та відстоювати прийняті рішення. Бути відповідальним, забезпечувати ефективну співпрацю в команді.

1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути наступні **компетентності**:

- здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність здійснювати відбір, аналіз, оцінку, систематизацію, моніторинг, організацію, зберігання, розповсюдження та надання в користування інформації та знань у будь-яких форматах;
- здатність використовувати методи систематизації, пошуку, збереження, класифікації інформації для різних типів контенту та носіїв;

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Інформаційна культура»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2021
		стор. 5 з 10	

- здатність використовувати автоматизовані інформаційно-пошукові системи, організувати електронні бібліотеки та архіви;
- здатність до подальшого навчання з високим рівнем, постійного підвищення рівня інформаційної культури.

1.4. Міждисциплінарні зв'язки

Навчальна дисципліна «Інформаційна культура» базується на знаннях таких дисциплін, як «Документування інформації: традиції та сучасність», «Соціальні комунікації», «Захист інформації» та є базою для вивчення таких дисциплін, як: «Інформаційно-аналітична діяльність», «Нормативно-правове регулювання інформаційної діяльності», «Інформаційна безпека у віртуальному просторі», «Комунікації в мережі Інтернет».

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Зміст навчальної дисципліни

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з одного навчального модуля **№1 «Теорія і практика інформаційної культури в контексті розвитку сучасного медіапростору»**, який є логічно завершеною, самостійною, цілісною частиною навчального плану, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля

Модуль №1 «Теорія і практика інформаційної культури в контексті розвитку сучасного медіапростору»

Інтегровані вимоги модуля №1:

У результаті вивчення даної навчальної дисципліни студент повинен:

Знати:

- суть понять «інформація», «культура», «інформаційна культура», «інформаційне суспільство», «інформаційний простір», «комунікація», «інформаційне повідомлення», «інформаційна грамотність»;
- структуру українського інформаційного ринку і його монополістів;
- особливості формування суспільної думки засобами ЗМІ;
- специфіку побудови інформаційних повідомлень і можливості маніпулятивних технологій для впливу на громадськість;
- ключові складові поняття «інформаційна безпека» та способи захисту від інформаційної зброї у ХХІ ст.;
- завдання українського суспільства щодо реформування інформаційного простору та інтеграції України до світового інформаційного простору.

Вміти:

- аналізувати інформацію з точки зору достовірності, об'єктивності, наявності підтверджених джерел;
- визначати інформаційні потреби та формувати інформаційні запити;
- розпізнавати засоби, техніки медіакомунікаційного впливу;
- критично оцінювати наповнення інформаційних повідомлень;
- застосовувати правила інформаційної безпеки щодо захисту від інформаційної зброї;
- протидіяти дезінформації.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Інформаційна культура»	Шифр документа	СМЯНАУ РП 12.01.09-01-2021
		стор. 6 з 10	

Тема 1. Інформаційна культура як феномен сучасності. Складові поняття «інформаційна культура». Інформаційна культура: визначення, підходи та напрями дослідження. Етапи розвитку та об'єкти інформаційної культури. Інформаційна культура особистості.

Тема 2. Культура інформаційного суспільства. Інформаційні революції людства. Виникнення, розвиток та характерні ознаки інформаційного суспільства. Окінавська хартія глобального інформаційного суспільства. Інформаційна культура як сегмент культури суспільства.

Тема 3. Інформаційно-правова культура. Взаємозв'язок інформаційної культури з правовою культурою. Формування правосвідомості та інформаційної культури за допомогою права. Світові ментальні системи культури права.

Тема 4. Властивості інформації як базового поняття інформаційної культури. Особливості інформації в різних видах ЗМІ. Якість інформації: характеристика основних форм. Новизна, цінність, своєчасність та достовірність інформації. Масова інформація як соціальний феномен.

Тема 5. Інформаційні потреби та їх вплив на інформаційний пошук. Інформаційні потреби та їхні особливості. Інформаційна потреба та інформаційний запит з точки зору інформаційного обслуговування. Методика пошуку та її основні етапи.

Тема 6. Інформаційні ресурси та типи комунікативної взаємодії. Види інформаційних ресурсів в мережі Інтернет. Основні типи комунікативної взаємодії. Веб-конференція. Вебінар. Блоги, твіти, підкасти. Вікі-технології. Соціальні мережі.

Тема 7. Медіавиховання як складова інформаційної культури. Особливості формування суспільної думки засобами ЗМІ. Медіазахист різних аудиторних груп. Функції ЗМІ в тоталітарних та демократичних суспільствах.

Тема 8. Культура медіаосвіти. Медіаграмотність як шлях до реалізації проекту медіакультури. Роль медіа освіти та інформаційної культури у формуванні медіакультури суспільства і самих медіа. Вітчизняна модель медіаосвіти.

Тема 9. Вплив на громадськість: сутність та форми. Дефініція поняття «вплив». Цивілізований, варварський та маніпуляційний вплив: визначення, характеристика, відмінності.

Тема 10. Медіавплив як комунікаційний процес. Засоби, техніки, впливи медіакомунікаційного впливу. Технології політичних комунікацій.

Тема 11. Маніпуляція в інформаційному просторі. Маніпуляція як соціальний феномен: сутність, характеристика, ознаки. Комунікаційні аспекти маніпулятивних пасток.

Тема 12. Пропаганда в системі суспільних комунікацій. Класифікація видів пропаганди. Механізми впливу. Мова ворожнечі в сучасному українському інформаційному просторі. Подолання стереотипів як засіб формування інформаційної культури.

Тема 13. Інформаційна безпека. Еволюція загроз інформаційної безпеки. Цілі та прийоми сучасних інформаційних шахраїв. Соціальна інженерія. Інформаційні війни. Інформаційна політика держави.

Тема 14. Способи захисту від інформаційної зброї у XXI ст. Цифровізація як нова реальність України. Інформаційний патронат. Інформаційний захист. Інформаційна кооперація. Засоби та методи захисту інформації.

Тема 15. Європейські підходи та стандарти в системі інформаційних послуг. Характеристика європейських медіа-ресурсів в структурі інформаційних послуг ЄС. Кодекс практики Європейського Союзу щодо протидії дезінформації. Протидія дезінформації в онлайн світі.

Тема 16. Світова інформаційна культура. Сутність медіаосвітніх моделей провідних країн Європи. Міжнародний досвід впровадження медіаграмотності для окремих цільових груп: можливості для України.

2.3. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва теми (тематичного розділу)	Обсяг навчальних занять (год.)							
		Денна форма навчання				Заочна форма навчання			
		Усього	Лекції	Практ. заняття	СРС	Усього	Лекції	Практ. заняття	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Модуль №1 «Теорія і практика інформаційної культури в контексті розвитку сучасного медіапростору»									
1.1	Інформаційна культура як феномен сучасності	1 семестр				1 семестр			
1.2	Культура інформаційного суспільства	7	2	2	3				
1.3	Інформаційно-правова культура	7	-	2	5				
1.4	Властивості інформації як базового поняття інформаційної культури	7	2	2	3				
1.5	Інформаційні потреби та їх вплив на інформаційний пошук	7	-	2	5				
1.6	Інформаційні ресурси та типи комунікативної взаємодії	7	2	2	3				
1.7	Медіавиховання як складова інформаційної культури	7	2	2	3				
1.8	Культура медіаосвіти	7	-	2	5				
1.9	Вплив на громадськість: сутність та форми	7	2	2	3				
1.10	Медіавплив як комунікаційний процес	7	-	2	5				
1.11	Маніпуляція в інформаційному просторі	7	2	2	3				
1.12	Пропаганда в системі суспільних комунікацій	7	-	2	5				
1.13	Інформаційна безпека	7	-	2	5				
1.14	Способи захисту від інформаційної зброї у ХХІ ст.	7	2	2	3				
1.15	Європейські підходи та стандарти в системі інформаційних послуг	7	-	2	5				
1.16	Світова інформаційна культура	7	1	2	4				
1.17	Модульна контрольна робота	8	-	2	6				
Усього за модулем №1		120	17	34	69				
Усього за навчальною дисципліною		120	17	34	69				

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

- інформаційно-рецептивний (лекція, розповідь, робота з підручником, демонстрація, пояснення);
- метод проблемного викладу;

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Інформаційна культура»	Шифр документа	СМЯНАУ РП 12.01.09-01-2021
		стор. 8 з 10	

- пояснювально-ілюстративний;
- індуктивний;
- дедуктивний;
- творчий;
- частково-пошуковий;
- практичні методи (усні і письмові тренувальні вправи).

Реалізація цих методів здійснюється при проведенні лекцій, демонстрацій, роботі з навчальною літературою та джерелами, роботі в малих групах, в проведенні навчальних, наукових та професійно зорієнтованих семінарах-дискусіях, презентаціях.

3.2. Рекомендована література

Базова література

3.1.1. Іванов В.Ф. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник. Київ: Центр вільної преси. 2021. 352 с.

3.1.2. Медіаосвіта та медіаграмотність : підручник / Ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенко; За наук. ред. В. В. Різуна. Вид. 2-ге, стереотип. Київ : Центр Вільної Преси, 2013. 352 с.

3.1.3. Основи медіакультури : навчальний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра всіх напрямів підготовки / І. С. Бондаренко, В. В. Костюк, В. М. Манакін, Н. Д. Санакоєва, О. О. Семенець, К. Г. Сіріньок-Долгарьова, О. В. Тараненко, Н. І. Тяпкіна, М. В. Чабаненко; за заг. ред. В. М. Манакіна. Запоріжжя : Кераміст, 2016. 124 с.

3.1.4. Палеха Ю. І., Палеха О.Ю., Горбань Ю.І. Інформаційна культура: навч. посібн. Київ: Видавництво Ліра-К, 2020. 400 с.

3.1.5. Почепцов Г. (Дез)інформація. Киев : Паливода А. В., 2019. 248 с.

3.1.6. Почепцов Г. Інформаційні війни: тенденції та шляхи розвитку. URL: <http://surl.li/acasw>

3.1.7. Прудникова О.В. Інформаційна культура: концептуальні засади та світоглядний сенс: монографія. Харків: Право, 2015. 352 с.

3.1.8. Свістельник І. Інформаційна культура студента: навч. посіб. Київ: Кондор, 2012. 182 с.

3.1.9. Цимбалюк В. С. Інформаційна культура: навч. посіб. Ірпінь : Нац. ун-т ДПС України, 2007. 254 с.

3.1.10. Чайка І. А. Інформаційна культура студента : навч. посібник для студ. ВНЗ педагогічного профілю. Тернопіль : Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2012. 139 с.

Допоміжна література

3.2.11. Городенко Л.М. Структурні особливості інформації в системі мережових комунікацій. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна*. 2012. Вип. 3. С. 52-55.

3.2.12. Городенко Л.М. Цифрова та інформаційна нерівність у мережовій комунікації. *Інформаційне суспільство*. 2012. Вип. 16. С. 56-59. URL: <http://surl.li/acatg>

3.2.13. Етика мережевого спілкування. URL: <http://surl.li/acgcz>

3.2.14. Кислова О.М. Нові медіа як комунікативні технології XXI століття: наслідки мережевізації та інтелектуалізації комунікацій. Соціальні технології: заради чого? Яким чином? З яким результатом? Колектив авторів, наук. ред. В. І. Подшивалкіна. Одеса, 2015. С. 277-288.

3.2.15. Палеха Ю.І. Етика ділових відносин: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.; М-во освіти і науки України. Київ : Кондор, 2008. 356 с.

3.2.16. Почепцов Г. Пропаганда 2.0. Харків : Фолио, 2018. 796 с.

3.2.17. Різун В. В. Природа й структура комунікативного процесу. URL: <http://surl.li/acgen>

3.2.18. Сорокіна Л. Комунікативна стратегія vs. маніпулятивна стратегія. *Актуальні питання іноземної філології*. 2015. № 2. С. 101-104.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Інформаційна культура»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2021
		стор. 9 з 10	

3.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті

3.3.1. <http://www.icao.int>

3.3.2. <http://www.iata.org>

3.3.3. Методичні розробки кафедри (в електронному вигляді).

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ СТУДЕНТОМ ЗНАТЬ ТА ВМІНЬ

4.1. Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл.4.1.

Таблиця 4.1

Вид навчальної роботи	Максимальна кількість балів
	Денна форма навчання
	Модуль №1
	3 семестр
Відповідь на практичних заняттях (5б×7)	35
Виконання завдань експрес-контролю під час практичних занять (5б×5)	25
Підготовка навчального проєкту	10
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №1 студент має набрати не менше</i>	<i>42 бали</i>
Виконання модульної контрольної роботи №1	30
Усього за модулем №1	100
Усього за дисципліною	100

Залікова рейтингова оцінка визначається (в балах та за національною шкалою) за результатами виконання всіх видів навчальної роботи протягом семестру.

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку.

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих студентом за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

4.4. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка, перераховується в оцінку за національною шкалою та за шкалою ECTS.

4.5. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка заноситься до навчальної картки, індивідуального навчального плану студента (залікової книжки) наприклад, так: **92/Відм./А, 87/Добре/В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./Е** тощо.

4.6. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці. Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до Додатку до диплома.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Інформаційна культура»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.09-01-2021
		стор. 10 з 10	

(Ф03.02 – 01)

АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТА

№ прим.	Куди передано (підрозділ)	Дата видачі	П.І.Б. отримувача	Підпис отримувача	Примітки

Ф 03.02 – 02)

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайомлення	Примітки

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				